

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องการจัดการขยะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม นี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรม การทิ้งขยะของชุมชน ประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลอัมพวา รวมทั้งศึกษารูปแบบการจัดการขยะของชุมชนที่เหมาะสม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล ทั้งเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน จำนวน 300 ครัวเรือน และรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 623 ราย และรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชุมกลุ่มย่อย เยาวชน ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ นักวิชาการ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดของเทศบาลตำบลอัมพวา

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 **เทศบาลตำบลอัมพวามีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นจากครัวเรือน** ในภาพรวมโดยเฉลี่ย 7.4 ตัน/วัน เป็นขยะเปียก ประมาณ 2.94 ตัน/วัน ขยะทั่วไป ประมาณ 0.97 ตัน/วัน ขยะอันตราย ประมาณ 0.89 ตัน/วัน และขยะอื่น ๆ ประมาณ 0.26 ตัน/วัน ทั้งนี้จากการสุ่มตัวอย่างขยะจากถังขยะที่ตั้งอยู่บริเวณตลาดน้ำอัมพวา และบริเวณรอบ ๆ ตลาดน้ำพบว่า เป็นขยะเปียกมากที่สุด (ร้อยละ 42.13) รองลงมาเป็นขยะทั่วไป (ร้อยละ 37.92) ขยะรีไซเคิลร้อยละ 18.63) และพบขยะอันตราย น้อยที่สุด (ร้อยละ 1.29)

5.1.2 **การจัดการขยะของครัวเรือน** พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา ประมาณ ร้อยละ 90 มีภาชนะรองรับขยะประจำบ้านของตนเอง โดยครัวเรือน ประมาณร้อยละ 62 ได้ดำเนินการแยกขยะเปียกและขยะแห้งคนละภาชนะรองรับทั้งนี้ ครัวเรือน ร้อยละ 56 เคยคิดแยกขยะเพื่อการจำหน่าย หรือนำไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ ในส่วนของการกำหนดหรือการทำลายขยะของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนประมาณร้อยละ 90 กำจัดขยะโดยการนำขยะไปทิ้งในถังขยะของเทศบาลที่อยู่ใกล้ ๆ บ้าน หรือนำถังขยะของครัวเรือนไปตั้งไว้ริมรั้วจุดนัดหมาย เพื่อรอให้เจ้าหน้าที่เทศบาลมาเก็บรวบรวมไปฝังกลบต่อไป

5.1.3 **พฤติกรรม การทิ้งขยะของประชาชน** เมื่ออยู่ในบริเวณบ้านพัก ประชาชน ประมาณ ร้อยละ 92.7 จะทิ้งขยะลงในภาชนะรองรับขยะประจำบ้าน หรือบริเวณส้วม ถานที่ที่

ครัวเรือนจัดไว้ เมื่ออยู่บริเวณนอกบ้านพัก ประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือน ในเขตเทศบาล ตำบลอัมพวา ร้อยละ 57 ทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่พบในบริเวณนั้น ๆ

ในส่วนของนักท่องเที่ยว เมื่อมีขยะเกิดขึ้นในระหว่างมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวา ข้อมูลพบว่านักท่องเที่ยว ร้อยละ 39.5 ได้ทิ้งขยะในถังขยะของร้านค้ามากที่สุด รองลงมา นำขยะไปทิ้งในถังขยะของเทศบาลที่จัดไว้

5.1.4 ความพึงพอใจของครัวเรือนต่อการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา พบว่าครัวเรือน ค่อนข้างพอใจต่อการดำเนินงานบริหารจัดการขยะในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ความเหมาะสมของขนาดภาชนะรองรับขยะที่เทศบาลจัดไว้ในชุมชน
- (2) ความเหมาะสมของบริเวณที่จัดตั้ง / จัดวางภาชนะรองรับขยะในเขตเทศบาล
- (3) ความเหมาะสมของช่วงเวลาการเก็บรวบรวมขยะในแต่ละวันของเจ้าหน้าที่พนักงานรักษาความสะอาด
- (4) ความเหมาะสมของวิธีการเก็บรวบรวม ขยะจากครัวเรือน ในแต่ละวันทำให้ไม่มีขยะตกค้างในชุมชน
- (5) การขนย้ายขยะไปกำจัดด้วยยานพาหนะที่เหมาะสม

ในส่วนของนักท่องเที่ยว ร้อยละ 8.3 รู้สึกพอใจมากต่อการบริหารจัดการขยะ ของเทศบาล ตำบลอัมพวา และรู้สึกค่อนข้างพอใจ ประมาณ ร้อยละ 36 ส่วนที่เหลือมีความรู้สึกเฉย ๆ ต่อสภาพการบริหารจัดการขยะ

5.1.5 ความปรารถนาของครัวเรือนต่อการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา พบว่า ครัวเรือน ร้อยละ 53.3 ปรารถนาให้แต่ละครัวเรือนใน เขตเทศบาลตำบลอัมพวา มีถังขยะประจำบ้านของตัวเอง และครัวเรือน ร้อยละ 94 ปรารถนาให้เทศบาลเป็นผู้กำจัดหรือนำขยะจากครัวเรือนไปทำลาย หนึ่งครัวเรือน ร้อยละ 56 ปรารถนาให้ เทศบาลตำบลอัมพวา เป็นหน่วยงานรับผิดชอบบริหารจัดการขยะของเทศบาล อย่างไรก็ตามมีครัวเรือนอีก ร้อยละ 31.7 ปรารถนาให้ประชาชน เข้ามา มี ส่วนร่วมบริหารจัดการขยะร่วมกับเทศบาลด้วย ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวา ร้อยละ 58.4 มีความเห็นควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบบริหารจัดการขยะด้วย

5.1.6 ประสิทธิภาพในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวา จากข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่าเทศบาลมีเจ้าหน้าที่พนักงาน และวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งรถบรรทุกเก็บขนขยะในปัจจุบัน

สามารถดำเนินการเก็บขยะได้วันละประมาณ 5 ตัน จากการศึกษาและประมาณการ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา มีโดยเฉลี่ยวันละ ประมาณ 7.4 ตัน ซึ่งจะมีปริมาณมากขึ้นในวันทำการตลาดน้ำอัมพวา คือ วันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ ดังนั้น ในวันปกติทั่วไปเทศบาลสามารถดำเนินการเก็บขยะไปกำจัดฝังกลบได้ไม่มีปัญหาขยะตกค้าง แต่ในวันทำการตลาดน้ำอัมพวาคือ วันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ เทศบาลจะมีปัญหาบ้างในการเก็บขยะไปกำจัดไม่ทัน จะเหลือขยะตกค้าง ทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบในชุมชน

5.1.7 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา พบว่า ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในขั้นตอนต่าง ๆ ได้ ดังนี้

- (1) ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการบริหารจัดการขยะของชุมชน
- (2) ร่วมวางแผนและกำหนดกิจกรรมดำเนินงานบริหารจัดการขยะของชุมชน
- (3) ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชน เพื่อการบริหารจัดการขยะ
- (4) ร่วมปฏิบัติตาม แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม เพื่อบริหารจัดการขยะของชุมชน
- (5) ร่วมติดตาม กำกับ และประเมินผลกิจกรรม / โครงการ การบริหารจัดการขยะของชุมชน
- (6) ร่วมเสนอแนะ ปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการขยะของชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (7) การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว ต่อการบริหารจัดการขยะของชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้
 - 1) ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาหรือแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการขยะของชุมชน
 - 2) ร่วมลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนชุมชน
 - 3) ร่วมรักษาความสะอาดในชุมชนโดยทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่มีอยู่ในนั้น ๆ

5.2 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ทั้งคริวเรือนและนักท่องเที่ยวนั้น เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยในชุมชนจะเห็นได้ว่า แต่ละคริวเรือนมีขยะเกิดขึ้น โดยเฉลี่ย 6.86 กิโลกรัม/คริวเรือน/วัน หรือประมาณ 7.4 ตัน ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา ประกอบกับสมรรถนะ ในการเก็บขนขยะของบุคลากรเทศบาลที่มีอยู่อย่างจำกัด สามารถดำเนินการได้วันละ ประมาณ 5 ตัน จึงทำให้เกิดปัญหาขยะเหลือตกค้างโดยเฉพาะในวันทำการของตลาดน้ำอัมพวา ซึ่งได้แก่วันศุกร์ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ และมีแนวโน้ม ปัญหาการตกค้างของขยะจะมีความรุนแรงหรือมีปริมาณมากขึ้น เพื่อให้เกิดการวางแผนและเตรียมการรองรับในการบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืนและเหมาะสม ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.) เทศบาลตำบลอัมพวา โดย ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบงานรักษาความสะอาด ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจประสานงานทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางวิชาการ กับสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ทดลองดำเนินการการศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ก่อนที่จะขยายผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมทั่วทั้งเทศบาล

2.) เทศบาลควรรณรงค์ ให้ความสำคัญ ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวลดปริมาณขยะและทิ้งขยะในภาชนะรองรับอันเป็นการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่ต้นเหตุ จะส่งผลให้ประหยัดงบประมาณในการเก็บ รวบรวมขนส่งและกำจัดขยะซึ่งเทศบาลเสียค่าใช้จ่ายปีละกว่า 4 ล้านบาท